

Boris Petrović

09.12.2025. 14:01

Pogledano: 87 puta

Kritički osvrt na čitalački klub "PEDAGOGIJA POTLAČENIH"

Lični prikaz učitelja koji kroz Freireovu „Pedagogiju potlačenih“ prepoznaje sopstvenu praksu, propituje ulogu učitelja i naglašava važnost dijaloga, slobode i autentičnog učenja u učionici seoske škole.

OVER ONE MILLION COPIES SOLD

pedagogy of the **oppressed**

PAULO FREIRE

Zahvaljujem profesoru Siniši, koji je vodio Čitalački klub u banjalučkoj Zbornici, na posvećenosti kojom je iz susreta u susret realizovao druženja i načinu na koji je svako djelo prenio živopisno, razumljivo i inspirativno, a posebno na tome što nam je „**Pedagogiju potlačenih**“ približio kao štivo koje nije samo teorija, nego ogledalo našeg svakodnevnog rada. Upravo kroz njegovu interpretaciju počeo sam ozbiljnije preispitivati vlastitu praksu i svoju ulogu učitelja. Čitajući Freirea ponovo sam se vraćao na dane kada sam radio u seoskoj školi i tek tada uvidio koliko sam često bio „bankarski učitelj“ koji vjeruje da je njegova dužnost da djecu ispuni informacijama, umjesto da ih pozove da misle, pitaju i stvaraju. U kombinovanom odjeljenju, gdje prvači sjede uz četvrtake, nikada nije bilo potpune kontrole, a tada nisam znao da baš iz te „neuređenosti“ nastaje najčistije učenje. Djeca su međusobno objašnjavala, ponekad bolje nego ja, i tek sam kasnije shvatio da je to trenutak kad se nastava pretvara u dijalog, a ne u predavanje. Freire me natjerao da priznam sebi da sam se često krio iza programa, papira i rokovnika i uvjeravao se da radim sve kako treba, iako sam znao da ponekad izbjegavam ono najvažnije – razgovor, otvorenost, zajedničko traganje za odgovorima. Kada danas pogledam svoju praksu, vidim koliko lako skliznem u taj „bankarski“ pristup: objasniti, provjeriti, završiti. Djeca poslušno slušaju, a ja se pitam da li ih učim da razumiju ili samo da prihvataju. Najbolnije je spoznati da takav rad ne stvara radoznalnu djecu, nego djecu koja čekaju upute za sljedeći zadatak a najviše od svega čekaju zvono za kraj časa... Posebno se sjećam one tihe djece iz sela, skromne i povučene, kojima se na licu vidjela stidljivost ako im je olovka kratka ili džemper zakrpljen. To nisu djeca koja ne znaju, nego djeca koja su naučila da šute jer ih niko nije pitao šta misle. Danas jasno vidim da ako im samo predajem, ako ih ne pitam, ako im ne dam glas – onda produžavam njihovu tišinu. Najveća Freireova pouka za mene jeste spoznaja da učenje počinje tek onda kada dijete osjeti da ima pravo da pita i pravo da pogriješi, i kada shvati da učitelj nije nepogrešiv nego partner u učenju. Shvatio sam da se prava promjena u nastavi ne dešava kroz novi plan, novi udžbenik ili lijepu pripremu, nego u trenutku kada djetetu ne oduzmeš ruku dok nešto želi reći i kada ga ne prekineš jer „žuriš“. Danas, sa skoro deceniju iskustva, razumijem da sam u onoj maloj učionici, među djecom koja znaju šta je briga, rad i skromnost, bio najbliži suštini učenja. Upravo su me ta djeca naučila šta znači biti potlačen u tišini, bez ijedne političke dimenzije – potlačen time što te niko ne čuje. Zato se trudim da moj glas ne bude jači od njihovog, nego da se prepliće s njima. Freireovo upozorenje da obrazovanje može biti čin oslobađanja, ali i čin potčinjavanja, danas razumijem kroz vlastite pogreške i vlastite uspjehe.

Znam da sam nekada bio jedno, nekada drugo, ali sada barem vidim razliku. Znanje nije nešto što im dajem, niti nešto što posjedujem, već odnos koji zajedno gradimo. Zbog toga nastojim da moja učionica bude mjesto gdje učimo jedni od drugih, gdje se ne bojimo pitanja i gdje greška nije kazna nego put. Sve ovo još snažnije osjećam sada kada moje dijete treba da krene u školu i najviše želim da u toj školi ne doživi „bankarski pristup“, nego da mu se otvori prostor za istraživanje, igru, razmišljanje i hrabrost da govori. Želim da učenje za njega bude radost, a ne punjenje prazne kutije. Upravo zato mi je ovo štivo došlo kao podsjetnik da se i ja kao učitelj mijenjam onoliko koliko sam spreman da preispitam sebe.

Tags

čitalački klub

učitelj

pedagogija potlačenih

Collections

Autorski tekstovi